ОСТАННІ НОВИНИ

20:08 Печена картопля в борошні: страва, яку ви точно ще не куштували
19:55 Водоліям — «Зірка» та надія на зміни, Дівам — «Відлюдник» і потреба в тиші: Таро-прогноз на 6 червня
19:54 Втрачена перемога команди Шарана та осічка «Кудрівки»: відеоогляди перших стикових матчів за місця в УПЛ
19:44 Кримський глухий кут: як вогневий контроль України ламає плани окупантів на півдні
19:18 «Ми попереджали»: у путіна озвучили нові претензії до США через війну в Україні
19:06 Одна популярна спеція може зіпсувати весь суп: про неї знають не всі
18:40 У ДБР розкрили масштаби

ІСТОРІЯ СУЧАСНОСТІ

Дівчина мала вбити ворога, щоб мати право одружитися: 500 унікальних предметів дохристиянських часів — на виставці в Києві

12:20 — 8 червня 2024

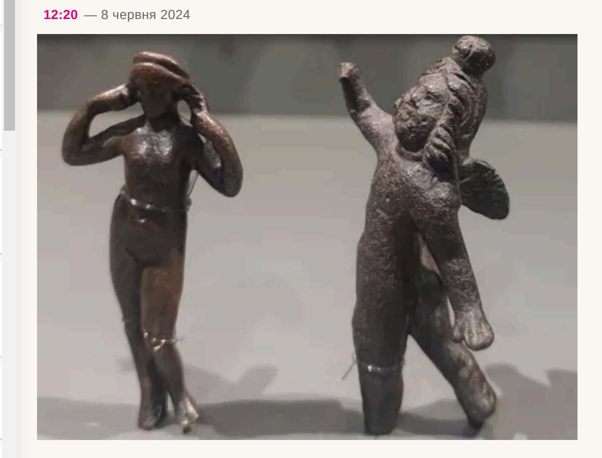

Ігор ОСИПЧУК, «ФАКТИ»

Виставка «Дохристиянські вірування України» стала першої в Національному музеї історії України, присвяченою релігійним віруванням людей, які жили на території нашої країни до хрещення Русі (як відомо, деякі зі старовинних обрядів потім знайшли відображення в ритуалах християнських свят). Відкриття виставки приурочено до Національного дня Швеції, адже цей проєкт став можливим завдяки її благодійним внескам. Серед експонатів ритуальні фігурки вагітних жінок, в середину яких митці древньої Трипільської культури поклали маленькі кульки (в деяких випадках клали тонкі пластини з міді) — символи нового життя. В стародавні часи у народів, які жили на території України, в тому числі у слов'ян, існували цілі культури поступового входження молодого покоління в доросле життя.

«Спис і меч погнули, щоб душа небіжчика не повернулася у світ живих і нікому не нашкодила»

— У наших далеких пращурів було заведено, що коли хлопчику виповнювалося три рочки, його садили на коня. А дівчинці в такому віці вперше давали веретено і починали вчити прясти, причому першу ниточку, яку вона випрядала, мама берегла багато років для особливої нагоди, — розповіла «ФАКТАМ» на відкритті виставки її кураторка, **завідувачка відділу найдавнішої і середньовічної історії Марина Стрельник**. - *Коли хлопчик ставав підлітком, його посвячували в отроки та молодші дружинники. Під час цієї церемонії йому вручали невеличкий (за розміром як брошка) оберіг, який мав бути з ним все життя — мініатюрну бронзову сокирку з дерев'яною або кістяною ручкою. Маємо цілу колекцію цих військових оберегів (називаємо їх сокирки Перуна, бо він вважається богом війни, зброї, грому і блискавки. Частину з них (ті, що найкраще збереглися) представлено на цій виставці.*

«Обереги у вигляді сокири Перуна слов'янські воїни носили на поясі все життя», - Марина Стрельник

— Чому оберегами слов'янських воїнів були саме мініатюрні сокирки, а не, скажімо, мечі?

— Вважалося, що Перун вибиває блискавки й грім саме сокирою. До того ж сокира — це дуже й дуже давній символ. Давайте підійдемо до стенда, на якому розповідається про древнє Молочанське святилище (Запорізька область). Бачите, воно мало форму зрізаного кургану, а на вході стояв величезний камінь, якому люди надали вигляд сокири. В цьому святилищі молилися саме вогню, сонцю і небесним громовержцям. Тож з давніх-давен сокира була символом божеств, пов'язаних з ними. А щодо мечей, то вони з'явилися значно пізніше, ніж сокири й молоти.

Такий вигляд мало древнє Молочанське святилище (Запорізька область). На вході стояла оброблена людьми брила у вигляді сокири

— Сокирки Перуна робили з металу?

— Так, з бронзи, причому заточували, тож вони були гострими. Щоб не порізатись, на них вдягали футлярчики. Дружинники носили сокирки біля поясу як оберіг все своє життя. З ними їх і ховали, коли воїни гинули або вмирали (власне, ми знаходимо сокирки Перуна переважно в старовинних похованнях). Традиція дарувати майбутнім воїнам мініатюрні сокирки Перуна зародилася, ще до утворення Русі, але найбільше таких оберегів відносяться до XI — початку XII століть (тобто вже за князів часів).

> **Читайте також: «Якби путін знав, що про територію Україну писали російські царі, його б вхопив Кіндратій»: документи московії проти бункерного «історика»**

— Я правильно розумію, що якщо хлопчина був з селянської родини, то оберіг у вигляді сокирки Перуна йому не дарували?

— Саме так, бо це був атрибут дружинників, тобто воїнів. Тут варто сказати, що дружини ділилися на молодші й старші. Перейти в старшу було не просто, навіть якщо твій батько багатий впливовий дружинник. Чи міг селянин пробитися в коло дружинників? В принципі, міг. Але як слуга, в найкращому випадку — як молодший дружинник. В давнину було дуже важко піднятись на більш високий соціальний щабель. Зауважу, що воїни у наших предків були людьми шанованими, бо захищали рідну землю.

— Які експонати виставки найцікавіші?

— Всі вони дуже цінні й цікаві. Їх тут понад 500. Практично всі оригінальні, з нашої колекції.

На виставці представлено понад 500 предметів давніх культур, які були на території України у дохристиянські часи

— В одній з вітрин демонструються предмети у вигляді корон, але вони надто маленькі — як дитячі. Що це?

— Насправді це не корони, а нашийні гривні. Вони на шарнірах, завдяки яким розкриваються, і їх можна вдягти на шию. На сьогодні відомо 12 таких речей, знайдених на території України. Вони потрапили на наші землі з Данії — саме там їх виготовляли. Вважається, що ці нашийні гривні приносилися в жертву водній стихії. Як правило, їх пошкоджували перед тим, як принести в жертву.

Старовинні нашийні гривні, які потрапили на наші землі з Данії. Використовувалися для жертвоприношення водній стихії

— Ходімо до іншої вітрини, покажу, як приблизно це робили, — продовжує Марина Стрельник. — *Ось предмети з воїнського поховання Пшеворської археологічно культури (Тернопільщина). Під час поховального обряду речі воїна спалили. Тому від щита лишилися тільки металеві частини. А спис і меч погнули.*

— Навіщо?

— Щоб душа небіжчика не повернулася у світ живих і нікому не нашкодила.

Речі з поховання воїна Пшеворської археологічно культури. Щит під час поховального обряду спалили, а спис і меч погнули

«Дівчата виходили заміж в 13–14 років»

— Щодо того, що матері зберігали до особливої нагоди перші ниточки, які в три рочки виплітали їхні доньки. Що це була за нагода?

— Коли доня ставала нареченою, мама зав'язувала їй ту ниточку під сукнею — на щастя. Вважалося, що це могутній оберіг. Взагалі багато з того, що люди в давні часи носили на собі, являлось передусім амулетами, оберегами. А вже в другу чергу — прикрасами.

Експонат виставки «Дохристиянські вірування України»

— В якому віці дівчата тоді виходили заміж?

— В 13–14 років. Найбільше ми знаємо про греків (частина з них жили в давні часи на півдні сучасної України). У них чоловіки одружувалися, як правило, до 30 років. А тих, хто лишався нежонатим і в 35 років, могли вигнати з міста і позбавити громадянства. Дівчат, ясна річ, греки віддавали заміж в значно молодшому віці — в 14–15 років. В Спарті (дуже войовничому місті-державі Давньої Греції. — **Авт.**) *дівчата нарівні з хлопцями готувалися стати воїнами. Тож спартанки одружувалася дещо пізніше — коли ставали вже повністю фізично розвинутими й доводили, що гідні народити. Тобто, десь в 17–18 років.*

Експонати виставки

— Слід пам'ятати, що в давнину люди жили, як правило, не довго, — продовжує Марина Стрельник. — *Це було одним зі стимулів, щоб рано одружити дітей і дочекатися онуків.*

Додам також, що у давніх слов'ян дівчата перед тим, як вийти заміж, мали довести, що вони вміють прясти та виконувати інші роботи по господарству. А, до речі, за свідченням давньогрецького історика Геродота, юні амазонки, які жили в ті часи відносно недалеко від слов'ян, не мали права вийти заміж, поки не вб'ють ворога.

— Вбити в бою?

— Так, в бою або влаштувавши засідку.

> **Читайте також: Київ заснували скандинави, які поставляли хутро і рабів у Візантію: рівно 1111 років тому було укладено перший міжнародний договір Стародавньої Русі**

— Пробачте, уточню: Геродот писав це про гречанок?

— І про гречанок, і про дівчат зі скіфських та сарматських племен, які жили на півдні сучасної території України. На виставці ми представили древній сосуд з зображенням амазонки.

> **Читайте також: Свідчення про всі «24 лютого» в нашій історії на стінах Софійського собору: відкрилась виставка про російсько-українські війни XII-XXI століть**

Фото автора

Читайте нас у Facebook

2374

Побачили помилку? Виділіть її та натисніть CTRL+Enter

До змісту розділу

Друкована версія | Лист редакторові | Поскаржитися

Поділитися 0 | Поділитися | Твітнути

ПОПУЛЯРНЕ

1 Батько лишив Грушевському стільки грошей, що той побудував шестиповерховий будинок і училище: вийшла книга про українську інтелігенцію початку XX століття — 30 травня 2026 12:24
2 Вбивця мав з собою два зображення Петлюри, але спитав: «Ви Петлюра?» — і після ствердної відповіді почав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР — 25 травня 2026 12:25
3 «Тактика просочування малими групами вже не дає ворогу тих результатів, на які він сподівається»: командир полку безпілотних систем «Лава» — 22 травня 2026 12:24
4 «Артист в Україні — ніхто»: популярний співак та телеведучий ХАС про зміни під час великої війни — 24 травня 2026 13:24
5 «Ми заходили на позиції, які знищувалися в нуль»: зірка «Ти — космос» Володимир Кравчук про роки на фронті — 28 травня 2026 12:24

* Рейтинг формується за останні 7 днів

Погода 05.06.26, вечір — sinoptik — Київ — +23° — вологість: 53% тиск: 747 мм — вітер: 2 м/с, Південно-східний — Погода на 10 днів від sinoptik.ua

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ

Вбивця мав з собою два зображення Петлюри, але спитав: «Ви Петлюра?» — і після ствердної відповіді почав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР — 25 травня 2026 12:25
Священник сховав реліквію в ящику з вугіллям, але експедиція знала, де її шукати: в Києві презентували факсиміле Турівського Євангелія XI століття — 20 травня 2026 12:24
Мазепа зустрічався з королем Швеції у селі, де сталося диво: у Києві відкрилася виставка, експонат якої має до цього причетність — 6 травня 2026 12:53
Поки одні дискутували, як назвати український парламент, письменник і адвокат за рубль опублікували оголошення про створення Центральної Ради — 25 березня 2026 12:22
Загинули в нерівному бою 224 воїни: в Києві показали реліквію, яка дивом збереглася після запеклої битви — 22 жовтня 2025 12:23

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

Водоліям — несподівані ідеї, Терезам — складні розмови, а Овнам — конфлікти: гороскоп на вихідні
Вигідна пропозиція Близнюкам, дистанція для Раків та останній ривок Скорпіонів: гороскоп на 5 травня
Грошова допомога для людей з інвалідністю: кому виплатять 10 800 грн
Чи треба знімати плівку з сосисок перед варінням: відповідь виробників

Новини партнерів

© 1997—2026 «Факти та коментарі®»
Усі права на матеріали сайту охороняються у відповідності до законодавства України.
Матеріали під рубриками «На правах реклами», «Реклама», а також позначені символом Ⓡ публікуються у якості реклами та мають інформаційно-комерційний характер.